

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Pytania i odpowiedzi (Q&A) dotyczące działań podejmowanych w ramach programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności podczas pandemii COVID-19 (cz. I)

Pojawienie się pandemii COVID-19 wpływa negatywnie zarówno na bieżące, jak i na planowane działania w programach Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności.

Głównym celem Komisji Europejskiej jest zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony uczestnikom programów Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności, przy pełnym poszanowaniu wszystkich ograniczeń wprowadzonych przez poszczególne kraje. Komisja Europejska udziela pomocy beneficjentom, studentom, uczniom, wolontariuszom i innym uczestnikom programów w celu wsparcia ich w poradzeniu sobie z zaistniałą sytuacją.

Komisja Europejska będzie kontynuować swoje działania, odpowiednio dostosowując je do zmieniającej się sytuacji, objaśniając i upraszczając zasady oraz procedury, tam gdzie jest to niezbędne, we współpracy z Narodowymi Agencjami programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności oraz Agencją Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA).

Do kogo mogę się zwrócić z pytaniami dotyczącymi skutków pandemii COVID-19 dla działań w ramach programu Erasmus+ lub Europejskiego Korpusu Solidarności?

- **Uczestnicy indywidualni** (studenci, nauczyciele, młodzież, kadra młodzieżowa, wolontariusze itp.) w przypadku napotkania problemów powinni się zwrócić do swojej instytucji/organizacji macierzystej. Instytucje/organizacje powinny być w kontakcie z uczestnikami swoich projektów, nawet jeśli same nie funkcjonują w swojej siedzibie. Bardzo prosimy o zrozumienie w przypadku, gdy pytania dotyczące spraw finansowych (zwrot kosztów, ich kwalifikowalność, warunki finansowania itp.) będą rozpatrywane z opóźnieniem spowodowanym ograniczonym kontaktem z wieloma instytucjami i organizacjami. Poniższe informacje przedstawiają zestaw najczęstszych pytań zadawanych przez uczestników indywidualnych wraz z odpowiedziami.
- **Beneficjenci – organizacje koordynujące projekty** (uczelnie, szkoły, organizacje młodzieżowe itp.) powinny skontaktować się z agencją, która przyznała im dofinansowanie, czyli z:
  - Narodową Agencją w kraju macierzystym (tj. opiekunem projektu w Narodowej Agencji w przypadku polskich organizacji) w przypadku większości akcji programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności. Narodowe Agencje działają we wszystkich państwach członkowskich UE oraz w Macedonii Północnej, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii, Turcji, Serbii i Zjednoczonym Królestwie;
  - Agencją Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w przypadku akcji centralnych programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności, takich jak: Erasmus Mundus Joint Master Degrees, Jean Monnet, European Universities, Centres of Vocational Excellence, Capacity Building, European Youth Together or Volunteering teams in High Priority Areas.
- **Inni uczestnicy projektów (partnerzy projektów)**, którzy nie są bezpośrednimi beneficjentami (uczelnie, szkoły, organizacje młodzieżowe itp.) powinni kontaktować się z koordynatorem projektu, w którym uczestniczą.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Pytania zadawane przez uczestników programów Erasmus+/Europejskiego Korpusu Solidarności

Byłem/łam za granicą w ramach programu Erasmus+/Europejskiego Korpusu Solidarności, ale musiałem/łam wrócić do domu. Czy mogę zatrzymać dofinansowanie?

- Jeśli jesteś już w domu ale: a) nadal ponosisz wydatki bezpośrednio i wyłącznie odnoszące się do pobytu za granicą takie jak wynajem i opłaty za elektryczność oraz/lub b) bierzesz udział w zajęciach online lub innych działaniach w sposób zdalny (jeśli instytucja/organizacja kraju goszczącego to umożliwiła w zastępstwie planowanych zajęć/działań w formie tradycyjnej), wtedy możesz zatrzymać dofinansowanie.
- Ponadto możesz uzyskać zwrot dodatkowych kosztów podróży, jeśli takie wystąpiły. W tej sprawie należy skontaktować się z instytucją/organizacją wspierającą/wysyłającą (pod warunkiem, że organizacja będzie dysponowała dodatkowymi funduszami UE na wsparcie Twoich działań).
- Jeśli nie ponosisz żadnych kosztów w kraju docelowym, możesz być poproszony o zwrot tej części dofinansowania, która dotyczy okresu od chwili zakończenia pobytu za granicą do oryginalnie planowanej daty powrotu z mobilności.

Byłem/łam za granicą w ramach programu Erasmus+, ale moje zajęcia zostały odwołane, bo instytucja przyjmująca została zamknięta. Zdecydowałem/łam, że zostaję w kraju goszczącym. Czy mogę zatrzymać dofinansowanie?

- Jeśli pozostałeś/łaś w kraju goszczącym i: a) nadal ponosisz wydatki bezpośrednio i wyłącznie związane z pobytem w tym kraju, takie jak wynajem i opłaty za elektryczność oraz/lub b) bierzesz udział w zajęciach online (jeśli instytucja goszcząca uruchomiła takie zajęcia w zastępstwie tych planowanych), wtedy możesz zatrzymać dofinansowanie.
- Ponadto możesz uzyskać zwrot dodatkowych kosztów przedłużonego pobytu za granicą podczas pandemii COVID-19, jeśli takie wystąpiły. W tej sprawie należy skontaktować się ze swoją instytucją/organizacją (pod warunkiem, że organizacja będzie dysponowała dodatkowymi funduszami UE na wsparcie Twoich działań).

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Byłem/łam za granicą w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności, ale moje działania zostały odwołane, bo instytucja została zamknięta. Nie mogłem/łam powrócić do domu. Czy mogę zatrzymać moje kieszonkowe/dodatek relokacyjny?

- Jeśli zostałeś/łaś w kraju goszczącym i: a) nadal ponosisz wydatki bezpośrednio i wyłącznie związane z Twoim pobytem w tym kraju oraz/lub b) uczestniczysz w działaniach online (jeśli instytucja goszcząca uruchomiła takie zajęcia w zastępstwie tych planowanych), wtedy tak, możesz zatrzymać dofinansowanie.
- Podobnie, jak w opisanych powyżej przypadkach, organizacja może pozyskać dofinansowanie w celu pokrycia innych kosztów związanych z Twoim pobytem.

Planowałem/łam wyjazd do innego kraju w ramach programu Erasmus+ lub Europejskiego Korpusu Solidarności, ale musiałem/łam go odwołać z powodu pandemii COVID-19. Zarówno bilet lotniczy, jak i część kosztów pobytu jest już opłacona. Czy mogę zatrzymać dofinansowanie, które otrzymałem/łam przed podróżą na pokrycie jej kosztów?

- Jeśli zapłaciłeś już za podróż w związku z planowaną mobilnością (bilet lotniczy, którego nie wykorzystałeś/łaś lub za który nie mogłeś uzyskać zwrotu pieniędzy), możesz uzyskać dofinansowanie kosztów podróży, jeśli zasady finansowania danej akcji przewidują dofinansowanie na podróż.
- Jeśli akcja tego nie przewiduje, masz prawo do zatrzymania lub otrzymania części dofinansowania, w wysokości nieprzekraczającej poniesionych kosztów. Może uda Ci się odzyskać część kosztów rezerwacji i pobytu (powinieneś podjąć takie starania)? Możliwość zatrzymania lub odzyskania dofinansowania należy sprawdzić poprzez kontakt z instytucją/organizacją wspierającą/wysyłającą (pod warunkiem, że organizacja będzie dysponowała dodatkowymi funduszami UE na wsparcie Twoich działań).

Czy mogę przesunąć planowaną mobilność (wyjazd) w ramach programu Erasmus+/Europejskiego Korpusu Solidarności na później?

- Skontaktuj się ze swoją instytucją macierzystą/organizacją wspierającą, żeby poznać szczegóły. Co do zasady Narodowe Agencje będą zgadzać się na przedłużenie czasu trwania projektu w programie Erasmus+ (który może obejmować wyjazdy za granicę dla wielu uczestników) lub projektu Europejskiego Korpusu Solidarności o maksymalnie 12 miesięcy.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Brałem/łam udział w działaniu/projekcie Europejskiego Korpusu Solidarności w innym kraju. Projekt został zawieszony, ponieważ organizacja/institucja goszcząca została zamknięta. Czy będę mógł/mogła kontynuować to działanie później?

- Skontaktuj się ze swoją organizacją wspierającą, ale co do zasady taką sytuację można uznać za tymczasowe zawieszenie realizacji działania, które prawdopodobnie będzie mogło być kontynuowane w późniejszym terminie.

Jestem absolwentem uczelni wyższej lub szkoły branżowej, skończyłem niedawno kształcenie i chciałem odbyć staż za granicą. Są one jednak dostępne tylko dla absolwentów, którzy ukończyli studia/naukę do 12 miesięcy wcześniej. Czy możliwa jest zmiana tego warunku?

- Absolwenci szkół wyższych lub szkół branżowych, którzy muszą odłożyć planowane praktyki/staże za granicą, będą mogli je realizować w ciągu 18 miesięcy od ukończenia studiów lub nauki. Nie muszą się zmieścić w dotychczas obowiązujących 12-miesięcznych ramach czasowych.

Pytania zadawane przez organizacje/institucje

Wielu studentów Erasmusa+ obawia się, że okres studiów za granicą nie zostanie uznany. Jakiej pomocy można im udzielić, aby poradzić sobie z tą sytuacją?

- Uczelnie proszone są o zachowanie jak największej elastyczności i pragmatycznego podejścia w celu umożliwienia studentom osiągnięcia efektów kształcenia wskazanych w ich Porozumieniach o programie studiów/praktyki (*Learning agreement*), niezależnie od miejsca, w którym obecnie przebywają. Jednym z takich wspierających rozwiązań jest wprowadzenie możliwości nauki zdalnej. Będzie ono szczególnie przydatne w przypadku studentów, którzy powrócili do swoich krajów, a mogliby ukończyć swoje zajęcia w instytucji goszczącej na odległość i uzyskać pełne uznanie punktów ECTS w ramach studiów zdalnych.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Gdy granice zaczęły się zamykać, jeden z naszych uczestników musiał kupić dodatkowy bilet lotniczy, aby wcześniej wrócić do domu, ponieważ linia lotnicza nie zgodziła się zmienić pierwotnej daty powrotu. Czy możemy pokryć te dodatkowe lub wyjątkowe koszty z dofinansowania programu Erasmus+ lub Europejskiego Korpusu Solidarności?

- Tak, można uznać te koszty za uprawnione, o ile całkowity budżet projektu objętego przedmiotową umową o dofinansowanie nie zostanie przekroczony. W razie późniejszego audytu może być konieczne przedstawienie dowodu na konieczność zwrotu tych dodatkowych kosztów.

Z powodu trudności spowodowanych pandemią COVID-19 musieliśmy ponieść pewne wyjątkowe koszty związane z uczestnikiem z niepełnosprawnością, który potrzebował pomocy przez dłuższy okres. Czy są to koszty uprawnione?

- Tak, można uznać te koszty za uprawnione, o ile całkowity budżet projektu objętego przedmiotową umową o dofinansowanie nie zostanie przekroczony. W razie późniejszego audytu może być konieczne przedstawienie dowodu na konieczność zwrotu tych dodatkowych kosztów.

Chciałbym/chciałabym wziąć udział w przygotowywanym projekcie, dla którego kończy się termin na złożenie wniosku. Nie mogę się skontaktować z moimi partnerami w innych krajach, ponieważ ich biura są zamknięte. Czy Komisja może przesunąć termin składania wniosków?

- Komisja przedłużyła wiele terminów składania wniosków w ramach programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności. Nowe terminy można znaleźć pod tym [linkiem](#).
- Proszę skontaktować się z Narodową Agencją, ponieważ niektóre procedury administracyjne dotyczące składania formularzy wniosków zostaną uproszczone (link do kontaktu do Polskiej Narodowej Agencji znajduje się na końcu komunikatu).

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Moja praca polega na koordynacji projektów programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności i z tych projektów – w ramach kosztów wsparcia organizacyjnego – otrzymuję wynagrodzenie ja oraz moi koledzy. Biorąc pod uwagę anulowanie wielu działań, czy nadal możemy być pewni, że możemy zachować wsparcie organizacyjne, na które liczyliśmy?

- W przypadkach określonych powyżej, w których poszczególni uczestnicy są uprawnieni do otrzymania lub utrzymania indywidualnego dofinansowania – tak, będziecie uprawnieni do otrzymania wsparcia organizacyjnego w ramach programu Erasmus+ lub Europejskiego Korpusu Solidarności.
- Nawet w przypadkach odwołania działań w ramach projektów programu Erasmus+ lub Europejskiego Korpusu Solidarności mają Państwo prawo do otrzymania wsparcia organizacyjnego. Podejście to uwzględnia koszty wynajmu pomieszczeń, przygotowania i monitorowania uczestników przed wyjazdem, a także zadania, które są wykonywane, aby pomóc uczestnikom w zarządzaniu sytuacją wyjątkową, jaką jest pandemia COVID-19 (odwołania, kontakty z partnerami goszczącymi, doradztwo itp.).

Jestem koordynatorem projektu i musiałem go zawiesić. Czy mogę zachować dofinansowanie na zarządzanie projektem? Czy mogę poprosić o przedłużenie projektu i ukończyć działania w późniejszym terminie?

- Beneficjenci partnerstw strategicznych lub projektów solidarnościowych mogą zdecydować o czasowym zawieszeniu projektu, poprosić o przedłużenie czasu trwania projektu i przeprowadzić planowane działania po zniesieniu obowiązujących ograniczeń w związku z pandemią COVID-19. W takim wypadku dofinansowanie na zarządzanie projektem zostanie obliczone na podstawie czasu trwania nowego projektu, z wyłączeniem okresu zawieszenia, ale nie może przekroczyć całkowitej uzgodnionej kwoty dofinansowania.

Jestem koordynatorem/koordynatorką projektu. Musiałem/łam odwołać działania, a poniosłem/łam już pewne wydatki, których nie odzyskam (wynajem sali, zakwaterowanie dla uczestników itp.). Czy koszty te zostaną pokryte?

- Proszę skontaktować się z opiekunem projektu w Narodowej Agencji (link do kontaktu do Polskiej Narodowej Agencji znajduje się na końcu komunikatu). W przypadkach, gdy działania w ramach programu Erasmus+ lub Europejskiego Korpusu Solidarności zostaną anulowane, a organizacje poniosą koszty, których nie można odzyskać, będą one miały możliwość ich pokrycia.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Chcę zawrzeć umowę o dofinansowanie projektu, ale nie jestem w stanie uzyskać fizycznego podpisu mojego szefa, który powinien ją podpisać. Czy zeskanowana kopia wystarczy?

- Proszę skontaktować się z Narodową Agencją w swoim kraju (link do kontaktu do Polskiej Narodowej Agencji znajduje się na końcu komunikatu). Biorąc pod uwagę obecne wyjątkowe okoliczności, Narodowa Agencja może wyrazić zgodę na tymczasowe przyjęcie zeskanowanych podpisanych egzemplarzy umów finansowych. Oryginalne podpisy na umowach finansowych trzeba będzie uzupełnić po zniesieniu obowiązujących ograniczeń związanych z pandemią COVID-19.

Warszawa, 2 kwietnia 2020 r.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Pytania i odpowiedzi (cz. II)

Uwaga! Niniejszy dokument stanowi odpowiedź na wyjątkową sytuację związaną z globalną pandemią. W tej szczególnej sytuacji zastosowanie zasady siły wyższej jest jak najbardziej uzasadnione. Zachowując szczególną ostrożność, która stanowi podstawę wszystkich działań Komisji, byłoby bardzo trudno podjąć inną decyzję w obecnych okolicznościach – gdy większość działań, planowanych lub realizowanych, została/będzie odwołana lub odłożona w czasie. W konsekwencji, w celu uproszczenia procedur administracyjnych i ułatwienia pracy w sytuacji stosowania dużej liczby przypadków siły wyższej Dyrekcja Generalna ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury (DG EAC) zaleca Narodowym Agencjom stosowanie elastycznego podejścia w przypadku studentów, uczniów, wolontariuszy i innych uczestników mobilności programu Erasmus+ i EKS.

Jednakże zasada siły wyższej nie może być stosowana automatycznie. Narodowe Agencje muszą zastosować indywidualne podejście do poszczególnych przypadków w ich kontekście krajowym w celu sprawdzenia, czy wykorzystanie wyjątkowych rozwiązań opisanych poniżej jest uzasadnione. Zatem zastosowanie tych rozwiązań każdorazowo musi być oceniane przez Narodowe Agencje na zasadach indywidualnych dla każdego odrębnego działania, a zasada siły wyższej powinna być stosowana z ograniczeniami, bez jej nadużywania.

1. Czy studenci/uczący się/kadra mają wypełnić indywidualną ankietę uczestnika, jeśli ich mobilność nie została zrealizowana, ale pewne koszty zostały zakwalifikowane na zasadzie siły wyższej?

- Zasada wypełniania ankiety dla danej akcji nie obowiązuje w przypadku siły wyższej.

2. Czy dodatkowe koszty podróży poniesione przez studentów, którzy otrzymali grant bez dofinansowania (grant zerowy) będą zwracane w ten sam sposób, co w przypadku studentów, którzy otrzymali grant?

- Jak podano we wskazówkach dotyczących stosowania zasady siły wyższej, uczestnicy mogą otrzymać wyższe dofinansowanie niż planowano. W związku z tym beneficjent może w wyjątkowych wypadkach zdecydować o zwrocie kosztów dla uczestników z zerowym grantem, nawet jeśli w normalnej sytuacji uczestnik tego typu nie otrzymuje dofinansowania z UE na podróż i koszty utrzymania.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

3. Czy beneficjenci mogą już teraz odwołać mobilności zaplanowane np. na wrzesień i otrzymać rekompensatę wynikającą z zastosowania zasady siły wyższej?

- Nie ma powodu, by odwoływać teraz mobilności planowane na wrzesień, sytuacja może do tego czasu ulec zmianie. Monitorujemy zmieniające się warunki i na bieżąco będziemy aktualizować nasze zalecenia odpowiednio do pojawiających się nowych okoliczności. Jednak Narodowa Agencja zaleca beneficjentom, aby unikać ponoszenia kosztów przygotowawczych w razie wątpliwości co do możliwości realizacji danego działania.

4. Czy możecie potwierdzić, że nauczanie zdalne (online) jest uznawane także dla profesorów i nauczycieli? Czy zasady dotyczące zdalnego uczenia się określone dla studentów dotyczą również kadry?

- Jeśli chodzi o uznawanie działań online, nie ma różnic między studentami i kadrami. Co do zasady działania stosowane w sytuacji siły wyższej dotyczące nauczania online pozwalają beneficjentom na używanie ich do ukończenia lub kontynuowania działań w ramach realizowanych projektów. W przypadku działań planowanych beneficjenci powinni je przełożyć na inny termin; w tym celu wprowadzono rozwiązanie pozwalające na przedłużenie czasu trwania realizacji projektów..

Czas trwania projektu

5. Jeśli czas trwania projektu jest przedłużony od 24 miesięcy (lub mniej) do ponad 24 miesięcy, czy to oznacza, że obowiązuje złożenie raportu przejściowego?

- Nie, to oznaczałoby wprowadzenie nowych wymogów, podczas gdy celem nowych rozwiązań jest wsparcie beneficjentów w trudnej sytuacji.

Nie dotyczy projektów mobilności w sektorze szkolnictwa wyższego, gdzie celem raportów przejściowych jest stwierdzenie stanu wykorzystania środków przyznanych w ramach danej umowy i ewentualne przeznaczenie środków niewykorzystywanych przez jedno uczelnie dla innych, deklarujących gotowość wykorzystania dodatkowych środków (tzw. redystrybucja środków). Wymaga to złożenia raportów przejściowych przez wszystkie uczelnie w terminach określonych w umowie (lub aneksie do umowy – jeśli dotyczy), bez względu na czas trwania projektów.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

6. Czy projekty trwające 36 miesięcy mogą zostać przedłużone, biorąc pod uwagę fakt, że projekty Akcji 2 z roku 2017 działają na podstawie umowy, która daje im ok. 5 miesięcy dodatkowo na działania przed wygaśnięciem umowy?

Maksymalny czas trwania projektu to 36 miesięcy (z wyjątkiem projektów Akcji 107 z roku 2018, jak podano w pytaniu B5), co oznacza, że co do zasady projekty Akcji 2 trwające 36 miesięcy nie mogą być przedłużone.

Rozumiemy jednak, że przedłużenie projektów Akcji 2 może okazać się konieczne w uzasadnionych przypadkach. W szczególności dotyczy to wydłużenia projektów Akcji 2 z roku 2017, które kończą się w roku 2020 (do 31.08.2020) i nie mają możliwości nadrobienia opóźnień wywołanych przez zawieszenie działań spowodowanych przez COVID-19, tak aby pozwolić tym projektom na opracowanie planowanych efektów i uniknąć zmniejszenia końcowej kwoty grantu.

Narodowe Agencje mogą w związku z tym zdecydować na indywidualnych zasadach o przedłużeniu czasu trwania projektu z powodu siły wyższej.

Przedłużenie umowy powinno obejmować wyłącznie czas niezbędny do zakończenia działań, w związku z tym na tym etapie zalecamy, żeby nie przedłużać czasu trwania projektu o więcej niż 4 miesiące.

Działania Narodowej Agencji i zarządzanie cyklem życia projektu

7. Czy wdrażanie procesu akredytacyjnego dla nowego programu zostanie opóźnione?

- Uruchomienie procesu akredytacyjnego dla sektorów edukacji szkolnej, zawodowej i edukacji dorosłych jest w tej chwili planowane na koniec kwietnia/początek maja i przygotowania odbywają się bez większych zakłóceń. Dаты rozpoczęcia procesu akredytacyjnego dla sektora Młodzież i Europejskiego Korpusu Solidarności (Znak Jakości) nie zostały jeszcze ustalone. Komisja pozostaje w stałym kontakcie z dyrektorami Narodowych Agencji, aby monitorować rozwój sytuacji i podejmować stosowne kroki, jeśli zajdzie taka potrzeba.

8. Jaki przelicznik kursu waluty należy stosować dla płatności w sytuacji zastosowania zasady siły wyższej?

- Przelicznik kursu waluty jest podany przez Narodową Agencję w artykule 1.4.10. umowy o dofinansowanie podpisanej z beneficjentem.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

9. W jaki sposób należy wpisywać przypadki siły wyższej do systemów informatycznych (IT)?

- Dokumentacja elektroniczna dotycząca MobilityTool+ i EPlusLink będzie odpowiednio zaktualizowana w celu zapewnienia wskazówek dotyczących stosowania tych narzędzi w obecnych okolicznościach.

Wsparcie dla uczestników

10. Czy byłoby możliwe wydanie ogólnej rekomendacji repatriacyjnej dla wszystkich wolontariuszy?

- Wydanie takich zaleceń należy do rządów krajowych. Komisja nie może interweniować w tej dziedzinie.

Składanie dokumentów

11. W trwających konkursach formularze wniosków można składać bez załączników wymagających podpisu współbeneficjentów. Czy to podejście dotyczy także scentralizowanych działań?

- Tak, podejście to dotyczy również działań scentralizowanych. Podpis będzie wymagany na późniejszym etapie, po zniesieniu ograniczeń związanych z COVID-19.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Specyfika ICM

12. W kwestii specjalnych transferów, które można wykonać w ramach projektów 2018 Akcji 107 z powodu sytuacji związanej z epidemią COVID-19:

- Czy transfery środków pomiędzy krajami partnerskimi w ramach budżetów przewidzianych w umowie między NA a uczelnią mogą być realizowane w dowolnym momencie do zakończenia projektu?
- Czy konieczna jest zmiana umowy, jeżeli po przekazaniu środków całkowity budżet projektu zmieni się o ponad 40%? Mówiąc bardziej ogólnie, czy zmiana budżetu projektu jest konieczna również w przypadku zastosowania siły wyższej?

- Agencje Narodowe mogą, w celu dalszego ułatwienia realizacji projektów ICM 2018, zdecydować o zezwoleniu beneficjentom na stosowanie zasad, odstępstwa od zasad dotyczących transferów między krajami partnerskimi w tym samym regionie (regiony zostały opisane w przypisie do omawianego dokumentu), które na mocy art. I.3.3. umowy są zabronione.

Jeżeli NA zamierza skorzystać z tej możliwości, konieczne jest wprowadzenie zmian do umowy (warunki specjalne), które pozwolą na wyraźne odstępstwo od pułapów określonych w punktach b), c), d) i f) art. I.3.3., zastępując w ten sposób limity określone w zasadach elastyczności. Zmiana załącznika II (budżet projektu) nie jest jednak konieczna, ponieważ zmiana powyższych punktów w art. I.3.3. pociąga za sobą możliwość dokonania poprawek w przydziale środków bez ograniczeń.

Ograniczenie przewidziane w art. I.3.3. punkt e), który stanowi, że zmiany rozpatrywane łącznie nie mogą przekroczyć 40% całkowitego budżetu projektu przydzielonego w załączniku II bez poprawki, nadal ma zastosowanie.

Narodowe Agencje mogą oferować tę możliwość wszystkim swoim beneficjentom, którzy znaleźli się w tej samej/podobnej sytuacji, zgodnie z zasadą równego traktowania, pozostawiając w gestii beneficjenta decyzję o zaakceptowaniu i podpisaniu lub odrzuceniu proponowanej zmiany/poprawki.

Ta elastyczność w stosunku do beneficjentów ma pomóc projektom napotyającym trudności związane z ograniczeniami związanymi z wybuchem epidemii COVID-19. Dlatego też, jeśli podpisano poprawioną umowę, transfery mogą być realizowane w dowolnym momencie trwania projektu.

Działania te mają również zastosowanie do umów z wieloma beneficjentami.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Specyfika Europejskiego Korpusu Solidarności

13. Czy możemy wesprzeć więcej działań krajowych i lokalnych Projektów Solidarności w 2020 r. niż jest to dozwolone zgodnie z podziałem budżetu?

- o Zgodnie z umową delegacyjną (*Delegation agreement*) NA mogą przydzielać środki na poszczególne akcje elastycznie wg zasad określonych w art. I.3.3.8. umowy lub poprzez złożenie wniosku o zmianę umowy zgodnie z art. I.8.3. lit. g), nie przekraczając, w każdym z tych wypadków, maksymalnego 20-procentowego progu dotacji przeznaczonej na działania krajowe.

Dla przypomnienia, budżet na działania krajowe oblicza się w następujący sposób: całkowita kwota przeznaczona na działania krajowe dla ESC11, ESC13 i ESC21 + 100% alokacji dla ESC31.

14. Wolontariusze Europejskiego Korpusu Solidarności zakończyli lub kończą swoje działania i nie mogą wrócić do swojego kraju. Jaki jest zakres ochrony ubezpieczeniowej zapewnionej wolontariuszom w takiej sytuacji? Jaka jest ochrona ubezpieczeniowa w kraju pochodzenia wolontariusza/kraju goszczącym w przypadku przerwania działań?

- o Wolontariusze są objęci ochroną ubezpieczeniową w kraju goszczącym przez cały okres, na jaki zostali zgłoszeni do ubezpieczenia + 2 miesiące. W razie potrzeby, w tych przypadkach, gdy działanie trwa krócej niż 12 miesięcy, zalecamy organizacjom wydłużenie czasu trwania działania.

Równolegle Komisja sprawdza, w jaki sposób można zapewnić ochronę ubezpieczeniową tym wolontariuszom, którzy musieli zostać w kraju goszczącym, a zakończyli już 12 miesięcy swojego działania, w wypadku gdy sytuacja zmuszająca ich do pozostania w kraju goszczącym przedłuży się i dodatkowe 2 miesiące ubezpieczenia zostaną wykorzystane.

Należy pamiętać, że ochrona ubezpieczeniowa zostanie przerwana, jeśli projekt zostanie zakończony, rozwiązany lub anulowany.

W przypadku zawieszenia realizacji działań obowiązują następujące scenariusze:

A. Wolontariusze wrócili do domu: Wolontariusze są objęci ochroną nawet w swoim kraju przez cały okres, na jaki zostali zgłoszeni do ubezpieczenia + 2 miesiące. Jeśli ochrona ubezpieczeniowa nie jest potrzebna w domu, można ją zawiesić.

B. Wolontariusze nie mogą wrócić do swojego kraju: Wolontariusze są objęci ubezpieczeniem w kraju przyjmującym przez cały okres, na jaki zostali zgłoszeni do ubezpieczenia + 2 miesiące.

Równolegle Komisja sprawdza, jak zapewnić ochronę ubezpieczeniową na okres przekraczający 12 miesięcy, tak by ubezpieczenie obejmowało zarówno okres czasowego zawieszenia działania, jak i następnie dalszej jego realizacji.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

15. Wielu wolontariuszy Europejskiego Korpusu Solidarności zawiesiło realizację swoich działań i wróciło do domu na okres przerwy w działaniach, gdy jednocześnie wielu innych nie może wrócić do kraju w okresie przerwy. Na jakich warunkach wolontariusze mogą kontynuować działalność?

- o Całkowity kwalifikowalny czas trwania działania to 12 miesięcy, przy czym realizacja działania może zostać zawieszona w razie potrzeby ze względu na sytuację związaną z epidemią COVID-19. Wolontariusze Europejskiego Korpusu Solidarności mogą zatem wznowić realizację działania po zakończeniu okresu zawieszenia i dokończyć realizację działania, trwającego w sumie maksymalnie 12 miesięcy.

Beneficjent musi jednak zweryfikować i upewnić się, że umowa o dofinansowanie podpisana z NA pozostanie w mocy przez cały okres działania, w tym przez czas zawieszenia. W razie potrzeby beneficjent musi złożyć wniosek o wydłużenie okresu obowiązywania umowy.

16. Czy można również przedłużyć czas trwania projektów ESC13?

- o Przedłużenie dotyczy także projektów ESC13 – Partnerstwa na rzecz wolontariatu.

Warszawa, 29 kwietnia 2020 r.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Pytania i odpowiedzi (cz. III)

Narodowa Agencja Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności udostępnia kolejny zestaw pytań i odpowiedzi w celu wsparcia beneficjentów w zarządzaniu projektami w wyjątkowych okolicznościach związanych z pandemią koronawirusa i działaniem siły wyższej.

Narodowa Agencja informuje jednocześnie, że stosowanie zasady siły wyższej w przypadku projektów realizowanych w ramach programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności nie jest automatyczne. Narodowa Agencja za każdym razem w przypadku zastosowania przez beneficjenta tej zasady przeanalizuje, czy było to działanie konieczne i uzasadnione.

Kwalifikowalność kosztów i inne zasady finansowania

1. W normalnych warunkach, stosując koszty jednostkowe w Akcji 1 i 2, beneficjenci nie są zobowiązani do udokumentowania wydatków lub raportowania dokładnej kwoty poniesionego wydatku. Czy można prosić o potwierdzenie, że te same zasady dotyczą stosowania kosztów jednostkowych w sytuacji działania siły wyższej?

- Tak, te same zasady dotyczą także sytuacji działania siły wyższej. Podczas raportowania wydatków w MobilityTool beneficjent jest zobowiązany do oznaczenia projektu jako funkcjonującego w warunkach siły wyższej i wyjaśnienia jej zastosowania w warunkach pandemii COVID-19 (w celu uzyskania dalszych informacji patrz: Dokumentacja IT).

Jak zwykle, beneficjenci powinni zachować w celach audytowych wszelkie dokumenty potwierdzające, że działania, na które ponieśli dane wydatki się odbyły lub poniesiono określone koszty związane z danym wydarzeniem.

Czas trwania projektu

2. Czy Narodowa Agencja może automatycznie zastosować zasadę maksymalnego czasu trwania projektu w przypadku projektów zatwierdzonych do finansowania podczas pierwszej rundy konkursu 2020?

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

- W każdym przypadku beneficjent musi wyrazić zgodę na warunki zaproponowane przez Narodową Agencję w kwestii realizacji danego projektu i określone w umowie finansowej, włączając w to okres realizacji projektu. W związku z tym beneficjent ma prawo odmówić zgody na zmianę zasad realizowania projektu proponowaną przez Narodową Agencję, pod warunkiem że zasada ta nie była uwzględniona w warunkach ogłoszonego konkursu.

Biorąc pod uwagę powyższy zapis, Narodowa Agencja może zaproponować, w uzasadnionych przypadkach, przedłużenie czasu trwania projektu na etapie podpisywania umowy finansowej, aby umożliwić wydłużenie okresu realizacji działań o maksymalnie 12 miesięcy, także w przypadku rundy pierwszej konkursu 2020. Dotyczy to przypadków, gdzie byłoby konieczne zawarcie aneksu do umowy.

3. Jeśli beneficjenci wystąpią o przedłużenie czasu trwania projektu, czy muszą zawiesić działania projektowe (na tyle miesięcy, o ile chcą przedłużyć projekt)? Czy można wyjaśnić, jaki jest związek pomiędzy zawieszeniem i przedłużeniem projektu?

- W przypadkach, gdy działania zostały przerwane, projekty muszą być przedłużone o tyle miesięcy, ile wymaga konieczność dokończenia działań. Należy zauważyć, że przedłużenie projektu nie prowadzi do zwiększenia kwoty grantu.

Kiedy działania są formalnie zawieszane, oznacza to zatrzymanie wszystkich aktywności. Kwalifikowalność kosztów również jest zawieszona. Formalne zawieszenie działań wymaga zawarcia aneksu do umowy finansowej. Gdy działania są przerwane z powodu pandemii COVID-19, Komisja nie wymaga formalnego (prawnego) zawieszania umów. Narodowe Agencje są uprawnione do przedłużania projektów o taki okres, na jaki działania zostały przerwane, w celu uproszczenia i uelastycznienia formalności. Nadal obowiązują limity dotyczące maksymalnego czasu trwania projektów podane w poprzednich komunikatach.

4. Czy można zawiesić projekt, który dobiega końca?

- Beneficjent może złożyć wniosek o zawieszenie umowy finansowej na dowolnym etapie realizacji projektu. Do Narodowej Agencji należy uważna ocena poszczególnych przypadków pod względem zaistniałych okoliczności i w kontekście obowiązujących ram prawnych, a także sprawdzenie, czy wniosek jest zasadny i właściwy oraz wyrażenie zgody na zawieszenie projektu bądź udzielenie odmowy.

Jeżeli zawieszenie prowadzi do przedłużenia czasu trwania projektu, aby umożliwić beneficjentowi zakończenie działań/uzyskanie wymaganych rezultatów, nowa data końcowa projektu/przedłużony czas trwania projektu muszą być zgodne z obowiązującymi zasadami i kalendarzem/terminami wykorzystania funduszy, co jest każdorazowo analizowane przez Narodową Agencję.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

5. Czy beneficjenci prowadzący projekty, które są bliskie zakończenia lub które zakończyły się niedawno w trakcie pandemii, ale nadal generują nieprzewidziane wydatki, muszą wnioskować o przedłużenie swoich projektów, aby uzasadnić te wydatki w raporcie końcowym? Czy Narodowa Agencja może zaakceptować te koszty pod warunkiem działania siły wyższej bez przedłużania projektów?

- Koszty mogą być zaakceptowane tylko wtedy, gdy zostaną poniesione w okresie realizacji projektu. Dlatego konieczne jest przedłużenie umowy finansowej w celu pokrycia nieprzewidzianych wydatków związanych z działaniem siły wyższej bezpośrednio i wyłącznie związanym z pandemią COVID-19.

6. Czy wolontariusze mogą kontynuować działania w ramach projektów, o ile zapewnione są ogólne środki ochronne w miejscu pracy?

- W takich przypadkach obowiązują przepisy krajowe. Uczestnicy i organizacje powinni być świadomi konieczności zachowania odpowiednich zasad bezpieczeństwa i higieny, aby zagwarantować, że działania będą odbywać się bez ryzyka dla ich zdrowia.

7. Jeśli wolontariusze brali udział w projekcie przez ponad trzy miesiące, ale został on anulowany z powodu wybuchu epidemii COVID-19, czy mogą uczestniczyć w innych projektach wolontariackich? Czy mogą wspierać inne organizacje, jeśli ich organizacja goszcząca musiała zostać zamknięta? Czy wolontariuszom wolno wykonywać różne zadania?

- Zasada siły wyższej ma zastosowanie również w tych przypadkach, bezpośrednio i wyłącznie związanych z pandemią COVID-19. Jeżeli działalność wolontariusza zostanie odwołana z powodu występowania siły wyższej w związku z pandemią COVID-19, może on być uprawniony do wzięcia udziału w innym działaniu. Łączny czas tych działań nie powinien przekraczać 12 miesięcy.

Projekty mogą być również modyfikowane i dostosowywane do zaistniałych okoliczności po konsultacji z Narodową Agencją. Narodowe Agencje są zobowiązane do przeprowadzenia indywidualnej oceny każdego przypadku pod względem zaistniałych okoliczności w kontekście obowiązujących ram prawnych w celu sprawdzenia, czy proponowana modyfikacja/dostosowanie działań jest w danym przypadku właściwe i uzasadnione, a projekt będzie realizowany zgodnie z ogólnymi celami i postanowieniami umowy o dofinansowanie. Jeśli wnioskowane zmiany nie wchodzą w zakres elastyczności umowy, beneficjenci powinni zwrócić się do Narodowej Agencji o wprowadzenie zmian w umowie finansowej na podstawie aneksu do niej.

Warszawa, 18 maja 2020 r.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Pytania i odpowiedzi (cz. IV)

Dokument ten stanowi odpowiedź na wyjątkowe sytuacje spowodowane globalną pandemią COVID-19. W tych szczególnych okolicznościach uzasadnione jest zastosowanie zasady siły wyższej. Biorąc pod uwagę zasadę ostrożności, która stanowi podstawę naszych działań, trudno byłoby postąpić inaczej, mając na względzie obecne okoliczności, w których znacząca liczba działań – planowanych lub obecnie podejmowanych w ramach już wybranych projektów – została anulowana lub zostanie przełożona na późniejszy termin. Aby uprościć obciążenie administracyjne Narodowych Agencji w związku z dużą liczbą zgłaszanych przypadków siły wyższej, DG EAC zaleciła Narodowym Agencjom zapewnienie elastyczności w stosunku do mobilności studentów, uczniów, wolontariuszy i innych osób w ramach programów Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności.

Nie można jednak automatycznie powoływać się na zasadę siły wyższej. Narodowe Agencje są zobowiązane do szczegółowej oceny poszczególnych przypadków, aby sprawdzić, czy zastosowanie wyjątkowych środków opisanych poniżej jest właściwe i odpowiednie w analizowanej sytuacji. Stosowanie tych środków musi być zawsze poprzedzone oceną dokonywaną przez poszczególne Narodowe Agencje dla każdego rozpatrywanego przypadku/działania, a wyjątki przewidziane przez zasadę siły wyższej należy zawsze interpretować w sposób zawężający, by nie używać zasady siły wyższej w niewłaściwy sposób.

Wytyczne dotyczące kwalifikowalności kosztów anulowanych mobilności odnoszą się wyłącznie do kosztów podróży. Czy to wyklucza uznanie kosztów zakwaterowania?

- o Uczestnicy są uprawnieni do otrzymania dofinansowania na podstawie kosztów jednostkowych (podróży lub wsparcia indywidualnego) w przypadku, gdy musieli ponieść koszty związane z organizacją mobilności, odwołanej przed jej rozpoczęciem (bilet lotniczy, zakwaterowanie...), które nie mogły być anulowane bezkosztowo. Uczestnicy powinni być w stanie przedstawić dowody poniesionych kosztów oraz potwierdzenie, że ich wniosek o zwrot kosztów został odrzucony.

Czy student, który zakończył kształcenie zdalne/pobyt w instytucji przyjmującej i opuścił kraj, w którym ma siedzibę instytucja przyjmująca, ale udał się do innego kraju niż ten, w którym mieści się jego uczelnia macierzysta będzie traktowany jak ten, który wrócił do kraju swojej instytucji wysyłającej?

- o Zakłada się, że uczestnik mobilności, który opuszcza/opuścił kraj, w którym znajduje się instytucja przyjmująca wraca do kraju swojej instytucji macierzystej i kontynuuje tam naukę/praktykę. Uczestnik może jednak wnioskować o wyjątkowe odejście od wspomnianej zasady. Wówczas należy na podstawie analizy konkretnego przypadku w świetle zaistniałych okoliczności i obowiązujących zapisów prawnych ocenić i zweryfikować, czy decyzja taka jest właściwa i uzasadniona oraz czy program

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

kształcenia może być kontynuowany podczas pobytu w kraju trzecim i czy w związku z tym uczestnik mobilności jest uprawniony do otrzymywania dofinansowania.

Czy koszty poniesione w związku z odwołanymi działaniami upowszechniającymi (ME – Multiplier Events) mogą być kwalifikowalne? Na przykład, czy koszty koordynacji, koszty ponoszone przez partnerów, prelegentów powinny być zwracane jako koszty rzeczywiste?

- o Zasadniczo środki zaradcze dotyczące siły wyższej umożliwiają beneficjentom korzystanie z działań online w celu podsumowania, zakończenia lub zapewnienia ciągłości działań. W przypadku działań, które nie zostały rozpoczęte beneficjenci mogą je przeprowadzić za pomocą narzędzi wirtualnych lub odłożyć na później; z tego powodu zezwolono na wyjątkowe przedłużenie okresu realizacji projektów. Do Narodowej Agencji należy jednak decyzja, czy koszty te mogą być zwrócone jako koszty rzeczywiste, po zweryfikowaniu na podstawie oceny poszczególnych przypadków, czy działań nie można było odroczyć lub zrealizować w praktyce, jak również czy beneficjenci są w stanie przedstawić dowody poniesionych kosztów oraz potwierdzenie, że ich wniosek o zwrot został odrzucony.

Czy w przypadku działania siły wyższej zmiana umowy jest konieczna do przedłużenia czasu trwania projektu? Czy możliwe jest zaakceptowanie przedłużenia projektu drogą e-mailową?

- o Przedłużenie umowy w związku ze zmianą czasu trwania projektu musi być sformalizowane i może być udzielone wyłącznie na drodze formalnego pisma podpisanego przez Narodową Agencję.

Czy możemy przekazywać środki pomiędzy projektami tego samego beneficjenta? Przypadek: beneficjent chciałby pomyślnie zrealizować przynajmniej jeden projekt, ale wydał już środki z powodu pandemii koronawirusa.

- o Maksymalna kwota dofinansowania w ramach umowy nie może zostać przekroczona. Należy też pamiętać, że beneficjenci muszą być traktowani jednakowo i mieć taką samą możliwość otrzymania grantu, co oznacza, że ci, którzy otrzymali wiele dotacji, nie mogą być traktowani na preferencyjnych zasadach z tego powodu.

Projekty wolontariatu w ramach Partnerstw na rzecz Wolontariatu mogą być również wydłużone. Ostatnia runda konkursowa na projekty w ramach Partnerstw odbyła się 7 maja 2020 r. W związku z tym w ramach projektów Partnerstw na rzecz Wolontariatu mogą być oszczędności, których nie jesteśmy w stanie określić obecnie. Czy istnieje jakakolwiek możliwość, aby środki niewykorzystane w ramach Projektu Wolontariatu przenieść na inny projekt w ramach Partnerstwa

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

na rzecz Wolontariatu, przesuwać np. działania między projektami rocznymi, jednocześnie zachowując i nie przekraczając górnej kwoty dofinansowania w ramach umowy ramowej?

- Nie ma możliwości przesuwania środków między Umowami delegacyjnymi, a zatem nie można użyć środków z umowy 2020 r. w celu wsparcia działań z projektów z 2019 r.

Jakie wsparcie można zapewnić uczestnikom lub wolontariuszom, którzy nie są w stanie powrócić do kraju pochodzenia, nawet jeśli aktywność jest zakończona? Jaka pomoc może być udzielona w przypadku braku środków projektowych?

- W uzasadnionych przypadkach uczestnicy i wolontariusze mogą otrzymać wsparcie również po zakończeniu działania w projekcie, pod warunkiem że wykażą brak możliwości powrotu do domu oraz faktycznie poniesione koszty. Beneficjent musi jednak znaleźć niezbędne środki w granicach przyznanego dofinansowania, zapewniając jednocześnie równe traktowanie pozostałych uczestników/wolontariuszy. Ponadto umowa o dofinansowanie musi obowiązywać w okresie, w którym będą ponoszone koszty, co oznacza, że może być konieczne przedłużenie jej obowiązywania. Beneficjent może poprosić Narodową Agencję o zwiększenie dofinansowania. Wniosek beneficjenta zostanie rozpatrzony przez Narodową Agencję. Jeżeli wniosek zostanie uznany za zasadny, będzie przygotowany aneks do umowy finansowej zwiększający dofinansowanie.

W przypadku gdy uczestnicy wrócili do kraju pochodzenia i zakończyli wcześniej swoje aktywności organizacje otrzymają koszty organizacyjne za okres realizacji działania. Dodatkowo w przypadku dofinansowania pokrywającego pozostały czas realizacji w sytuacji, gdy ponosili koszty bezpośrednio związane z działaniami:

- **Czy koszty związane z wynajmem i rachunki za media w przypadku, gdy w mieszkaniu mieszkało dwóch wolontariuszy, ale do końca działania pozostał jeden oraz koszty organizacji wspierającej i koszty mentorów (związanych z tym projektem) kwalifikują się do kategorii kosztów nadzwyczajnych?**
  - **Czy można połączyć sytuację z pierwszego pytania i ponosić koszty bezpośrednio i wyłącznie związane z działaniem w okresie kiedy miejsce wolontariusza pozostaje puste?**
- Do decyzji Narodowej Agencji należy uznanie tych kosztów po zweryfikowaniu danego przypadku. Jeżeli jeden wolontariusz wyjechał, a drugi pozostał, kontynuując projekt, można połączyć te dwie sytuacje (ponoszenie kosztów związanych bezpośrednio z aktywnością oraz kosztów nadzwyczajnych). Niektóre koszty będą takie same (koszty mediów czy mentorów wpisują się w taką sytuację), podczas gdy inne zmniejszą się, jeżeli zmniejszy się liczba wolontariuszy. NA musi zweryfikować taki przypadek.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontakt do Polskiej Narodowej Agencji Programu Erasmus+:

<https://erasmusplus.org.pl/kontakt/ogolny/>

Kontakt do Polskiej Narodowej Agencji Europejskiego Korpusu Solidarności:

<https://eks.org.pl/kontakt/>

Warszawa, 13 lipca 2020 r.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Pytania i odpowiedzi (cz. V)

Dokument ten stanowi odpowiedź na wyjątkowe sytuacje spowodowane globalną pandemią COVID19. W tych szczególnych okolicznościach uzasadnione jest zastosowanie zasady siły wyższej. Biorąc pod uwagę zasadę ostrożności, która stanowi podstawę naszych działań, trudno byłoby postąpić inaczej, mając na względzie obecne okoliczności, w których znacząca liczba

działań planowanych lub obecnie podejmowanych w ramach już wybranych projektów została anulowana lub zostanie przełożona na późniejszy termin. Aby uprościć obciążenie administracyjne Narodowych Agencji w związku z dużą liczbą zgłaszanych przypadków siły wyższej, DG EAC zaleciła Narodowym Agencjom zapewnienie elastyczności w stosunku do mobilności studentów, uczniów, wolontariuszy i innych osób w ramach programów Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności.

Nie można jednak automatycznie powoływać się na zasadę siły wyższej. Narodowe Agencje są zobowiązane do szczegółowej oceny poszczególnych przypadków, aby sprawdzić, czy zastosowanie wyjątkowych środków opisanych poniżej jest właściwe i odpowiednie w analizowanej sytuacji. Stosowanie tych środków musi być zawsze poprzedzone oceną dokonywaną przez poszczególne Narodowe Agencje dla każdego rozpatrywanego przypadku/działania, a wyjątki przewidziane przez zasadę siły wyższej należy zawsze interpretować w sposób zawężający, by nie używać zasady siły wyższej w niewłaściwy sposób.

Kwalifikowalność kosztów i inne zasady finansowania

Czy uczestnicy rozpoczynający swoją mobilność wirtualnie w kraju przyjmującym kwalifikują się do otrzymania dofinansowania?

- o Uczestnik podróżujący do kraju przyjmującego, w celu kontynuacji działań wirtualnych, kwalifikuje się do otrzymania pełnej kwoty dofinansowania (dofinansowanie jest należne jedynie za czas spędzony za granicą).

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Z powodu pandemii COVID-19 niektórzy uczestnicy wynajęli samochody, aby móc powrócić do domu (nie były dostępne loty ani pociągi). Początkowo przyznane im dofinansowanie opierało się na tym samym odcinku trasy. Koszty wynajmu samochodu zostałyby pokryte w ramach kategorii kosztów nadzwyczajnych (mieszcząc się w limicie całkowitej kwoty dofinansowania). Jak jednak poradzić sobie z jednym rachunkiem dotyczącym dwóch wolontariuszy? Czy przed złożeniem raportu końcowego możliwe jest uzgodnienie podziału takiego rachunku i zaakceptowanie go na etapie raportu końcowego? Jeżeli podróż trwa dłużej niż jeden dzień, czy możliwe jest pokrycie kosztów zakwaterowania w ramach tej samej kategorii (tj. podzielenie rachunku w przypadku dzielenia jednego pokoju)? Pytanie dotyczy też wolontariuszy goszczonych w dzielonych mieszkaniach podczas pandemii COVID-19, w przypadku których wydatki mają zostać pokryte w ramach kategorii kosztów nadzwyczajnych. Czy potrzebna jest dodatkowa dokumentacja w celu pokrycia tych kosztów?

- W uzasadnionych przypadkach dodatkowe koszty mogą zostać pokryte z dofinansowania, np. w przypadku zapewnienia uczestnikom możliwości powrotu do ich kraju pochodzenia. Po pierwsze, podróż powrotna zostałaby sfinansowana, tak, jak zazwyczaj, na podstawie kosztów jednostkowych, chyba że nowy koszt podróży przewyższałby pierwotne wydatki na podróż (np. brak zwrotu kosztów przez biuro podróży lub z ubezpieczenia).

Poza powyższym Narodowa Agencja/beneficjent może w indywidualnych przypadkach przyznać fundusze w ramach kosztów nadzwyczajnych jeżeli uzna, że koszty te są uzasadnione i mieszczą się w ramach dostępności środków.

Zgodnie z zasadą wykorzystywania, w miarę możliwości skorygowanych, kosztów jednostkowych (równy udział dostępnych środków) oraz z poszanowaniem zasady równego traktowania, uczestnicy powinni, co do zasady, otrzymywać jednakową kwotę.

W odniesieniu do kosztów jednostkowych i/lub dodatkowych kosztów rzeczywistych stosuje się odpowiednio zwykłe zasady dotyczące dokumentów potwierdzających.

Czy instytucje szkolnictwa wyższego mogą wykorzystać swoje wsparcie organizacyjne w celu pokrycia kosztów nadzwyczajnych związanych z działaniami wirtualnymi i czy należy to udokumentować?

- Jeżeli instytucje szkolnictwa wyższego nie mogą już korzystać z opcji nadzwyczajnych kosztów związanych z działaniami wirtualnymi, wówczas instytucje te mogą korzystać ze swojego wsparcia organizacyjnego w celu pokrycia kosztów związanych z realizacją i/lub uczestnictwem w działaniach wirtualnych.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kwalifikowalność kosztów i inne zasady finansowania

Czy wirtualne szkolenia ewaluacji pośredniej (Mid Term Trainings - MTT) mogą obejmować wolontariuszy, których działania zostały zawieszane, jak i tych, których działania musiały się zakończyć z powodu COVID-19 i mogą nie zostać wznowione w późniejszym terminie? To pytanie dotyczy też kosztów kwalifikowalnych. Czy należy ubiegać się o zwrot kosztów zgodnie ze zwykłymi zasadami programu i z uwagi na czas trwania działań, czy istnieje może pewna elastyczność ze względu na zaistniałe okoliczności?

Czy po poprzedzającym je wirtualnym szkoleniu MTT, jeżeli ograniczenia dotyczące COVID-19 zostaną zniesione, może zostać zorganizowane fizyczne spotkanie dla wolontariuszy? Biorąc pod uwagę, że w takim przypadku budżet musiałby pokryć oba działania, czy Narodowe Agencje mogą podchodzić elastycznie do czasu trwania fizycznego szkolenia MTT (z udziałem uczestników, którzy uczestniczyli wyłącznie w wirtualnym szkoleniu MTT)?

- Ewaluacja pośrednia (Mid Term) pozwala uczestnikom ocenić swoje doświadczenia, zastanowić się nad procesem uczenia się i nad tym, co będą robić po zakończeniu działań. Udział w takich spotkaniach jest bardzo istotny również dla tych uczestników, którzy musieli przerwać lub zakończyć swoje działania z powodu COVID-19. W związku z tym kwalifikują się oni do udziału w szkoleniu MTT.

Przewodnik dla Narodowych Agencji nie określa minimalnego ani maksymalnego czasu trwania szkoleń, ale podaje orientacyjny, średni czas trwania.

Czy w przypadku mobilności odbywającej się całkowicie w formie wirtualnej, w której uczestnikowi nie przyznano dofinansowania w ramach programu Erasmus+, nadal konieczne jest podpisanie przez beneficjenta umowy o dofinansowanie z uczestnikiem?

- Podpisanie umowy z uczestnikiem nie jest obowiązkowe, jeśli nie przyznano dofinansowania, natomiast jeżeli beneficjent będzie ubiegał się o wsparcie organizacyjne na rzecz zorganizowania wirtualnej mobilności, mobilność musi być w pełni udokumentowana, łącznie z właściwym potwierdzeniem pomyślnego zakończenia działania, złożonym raportem końcowym uczestnika oraz odpowiednio zarejestrowaną mobilnością wirtualną w Mobility Tool +.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Czy w przypadku zastąpienia aktywności fizycznej działaniami wirtualnymi lub działaniami mieszanymi (blended), w kontekście COVID19, wymagana jest uprzednia zgoda Narodowej Agencji?

- Wdrożenie aktywności wirtualnej zamiast aktywności fizycznej może rzeczywiście oznaczać zmiany w czasie trwania, planowaniu dziennym i metodologii stosowanej w działalności. Niemniej jednak, o ile zmiany te nie wpływają na realizację projektu zgodnie z celami ogólnymi i postanowieniami umowy o dofinansowanie, nie jest wymagana uprzednia zgoda Narodowej Agencji.

Beneficjent powinien jednak wyjaśnić wprowadzone zmiany i ich uzasadnienie w swoim raporcie. W przypadku zmian budżetowych zapisy aneksów nie mogą naruszać decyzji o przyznaniu dofinansowania oraz zasady równego traktowania wnioskodawców.

Jakie zasady wdrażania i finansowania należy stosować w odniesieniu do działań wolontariackich wspieranych przez program Erasmus+?

- Zasady dotyczące działań wolontariackich w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności mają zastosowanie również do działań wolontariackich finansowanych w ramach programu Erasmus+.

W razie potrzeby Narodowe Agencje mogą włączyć zapis o kieszonkowym do treści aneksu programu Erasmus+ w celu uwzględnienia indywidualnego wsparcia dla działań wirtualnych. W przypadku zmian budżetowych zapisy aneksów nie mogą naruszać decyzji o przyznaniu dofinansowania oraz zasady równego traktowania wnioskodawców.

Studenci biorący udział w działaniach wirtualnych w kraju przyjmującym kwalifikują się do otrzymania dofinansowania, natomiast nie jest to możliwe, jeśli pozostają w kraju wysyłającym. W jaki sposób instytucje szkolnictwa wyższego powinny weryfikować czy dany student rzeczywiście przebywa za granicą?

- Zazwyczaj obecność na uczelni/w organizacji przyjmującej jest weryfikowana za pomocą potwierdzenia przyjazdu/pobytu i/lub Wykazu osiągnięć (zaliczeń), które de facto weryfikuje fizyczną obecność. W przypadku, gdy uczelnia przyjmująca nie jest w stanie zweryfikować obecności fizycznej, np. kampus i wszystkie służby administracyjne są zamknięte i/lub pozostają zamknięte podczas całej mobilności, przyjazd do kraju przyjmującego i/lub obecność fizyczna podczas całej mobilności może być zweryfikowana za pomocą biletów lotniczych lub kolejowych lub innych dokumentów, które mogą zweryfikować podróż do i/lub z kraju przyjmującego, adekwatnie do sytuacji.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Władze Irlandii wymagają, aby każdy, kto przyjeżdża do Irlandii (z wyjątkiem Irlandii Północnej), odbył 14-dniową kwarantannę. W praktyce oznacza to, że wolontariusze przyjeżdżający do Irlandii, w ramach swoich działań związanych z mobilnością, również będą musieli odbyć 14-dniową kwarantannę. Czy uczestnicy mogą ukończyć szkolenie wprowadzające oraz inne szkolenia po przyjeździe wirtualnie podczas kwarantanny i czy będzie to stanowić część działań związanych z mobilnością? Czy dni przeznaczone na kwarantannę można uznać za część działań, oraz czy koszty poniesione przez uczestników w tym okresie mogą zostać pokryte?

- Jeżeli uczestnicy muszą przejść obowiązkowy okres kwarantanny podczas mobilności, okres ten można uznać za część ich działań i tym samym pokryć poniesione koszty w ramach dofinansowania.

Kiedy Narodowe Agencje powinny przejść od wytycznych dotyczących siły wyższej do wytycznych dotyczących działań on-line?

Do jakiego momentu mamy uznawać, że wciąż znajdujemy się w sytuacji siły wyższej?

- Środki wymienione w komunikacie dotyczącym siły wyższej <https://erasmusplus.org.pl/wp-content/uploads/2020/05/Komunikat-FRSE-CV-5-OK.pdf> mają zastosowanie wszędzie tam, gdzie można powołać się na siłę wyższą w kontekście Covid-19 oraz opierając się każdorazowo na indywidualnej ocenie Narodowej Agencji biorącej pod uwagę kontekst krajowy i, czy zastosowanie wyjątkowych środków jest istotne i właściwe.

W przypadkach nieobjętych działaniem siły wyższej w kontekście Covid-19 i, w których beneficjenci zaoferowali lub zaoferują uczestnikom możliwość kontynuowania lub rozpoczęcia działania w ramach działań wirtualnych spowodowanych przez Covid-19, Narodowe Agencje mogą odwołać się do wytycznych i środków dotyczących działań online w kontekście Covid-19, jak określono w komunikacie <https://www.frse.org.pl/wp-content/uploads/2020/07/Komunikat-FRSE-CV-6-OK-2.pdf>.

KOMUNIKAT (Q&A)

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontakt do Polskiej Narodowej Agencji Programu Erasmus+:

<https://erasmusplus.org.pl/kontakt/ogolny/>

Kontakt do Polskiej Narodowej Agencji Europejskiego Korpusu Solidarności:

<https://eks.org.pl/kontakt/>

Warszawa, 12 sierpnia 2020 r.

